

Debaclet på Åland Race

(eller hur man trasslar till det med en gennaker)

Vi har tyvärr inte av olika orsaker hunnit segla så mycket i sommar med vår nyinköpta Omega 42 Anandra som vi hade tänkt oss. Vad gäller kappsegling så blev det bara Ornö Runt i maj och sen sista onsdagsseglingen i juni. "Sommarnatt" blev ju tyvärr inställt vilket kanske med tanke på vädret den helgen kanske var lika bra det. Åland Race verkade dock vara en kul segling och planerades in redan tidigt på säsongen.

Vi skulle starta kl. 20.25 på torsdagskvällen och när vi la ut från Storängsbryggan vid 19-tiden så var vi tre förväntansfulla seglare som gav sig iväg. Visserligen hade vi i stort sett aldrig kappseglat med Anandra (förutom Ornö Runt och en onsdagssegling i våras) men vi var ju alla tre vana bankappseglare och skärgårdsseglare. Att sen Bertil aldrig satt sin fot i båten förut och Per bara varit med några få gånger gjorde väl inte så mycket trodde vi. Tyvärr saknade vi den tänkte fjärdemannen som hade ramlat i sittbrunnen och skadat ryggen på SSS höstseglingar helgen före.

Starten gick vid Östra Stendörren mellan röd- och grönprickarna (rödpricken där är förresten en gammal bekant som jag krockat med under en kulingnatt vid 24-timmars någon gång i början av 90-talet). Vinden var SV ca 6 – 7 m/s vilket innebar i stort sett plattläns upp mot Kanholmsfjärden. Tyvärr har vi ingen spinnaker utan bara en gennaker som vi inte är riktigt vänner med ännu. Det visade sig mycket riktigt omgående att vi kopplat skoten fel i mörkret och när vi fått upp strumpan och hissade på så var allt ett enda kaos där framme vid förstaget. Det hela blev inte bättre av att vi råkat lägga lä backstag på babordsvinschen i stället för skotet så effekten när vi försökte skota blev bara att vi fick ett sämre stående storsegel i stället för en dragande gennaker. Det tog närmare en kvart innan det hela var utrett och då började redan lanternorna på båtarna som startat 5 – 6 minuter efter oss att närma sig oroväckande.

Efter en stund redde det hela dock upp sig och vi fick drag i gennakern. Att gå i fyrbelysta leden (som i stort sett också var närmsta vägen) visade sig dock inte fungera utan vi var tvungna att dras oss österut ut på Nämndöfjärden för att få lite skärning så att gennakern kunde dra någotsånär. Vinden var dock rätt vridig

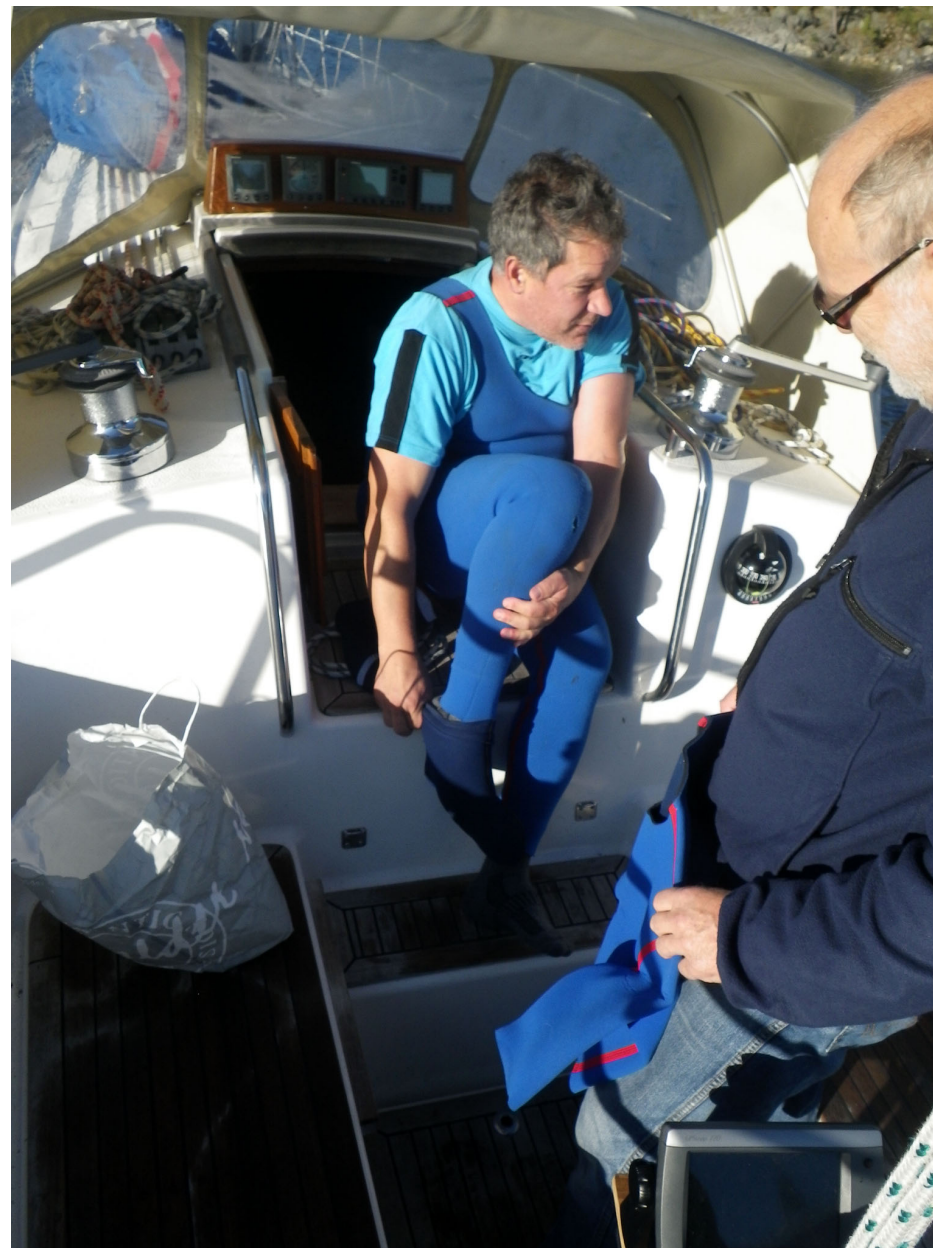
Anandra utan gennakertrassel på Ornö Runt i maj 2012

så Per fick stå på fördäck och skota gennakern som verkade leva ett eget liv annars. Det gick dock rätt hyggligt men gennakern krävde alltså ständig passning och vi började inse att det här kunde bli en rätt jobbig resa på bara tre man.

Så småningom började det bli dags att fundera på att gippa för att komma tillbaks in i leden. Som vanligt blev det en hel del diskuterande om när gippen skulle ske för att få bästa skärningen och som vanligt så väntade vi för länge. Så länge faktiskt så att när vi väl kom till skott så skulle skärningen bli i brantaste laget men nu hade vi fått grynnor i lä som gjorde att vi inte längre hade något val.

När gippen äntligen blev av så var det självfallet något som var felkopplat igen och vi lyckades inte få runt gennakern utan den stod där framme med bägge skoten sittande fast i pulpiten och gennakern var som en stor påse som bara pumpade i vinden som nu hade ökat en del. Situationen började bli kritisk med grynnorna i lä som vi nu skulle få problem med att klara även om vi skulle lyckas med gippen. I det här läget kändes det som om det inte fanns något alternativ till att försöka fånga in "vilddjuret" (dvs. gennakerna) genom att dra ner strumpan över den och sen så småningom när vi kommit ut på fritt vatten befria den på den nya bogen. Sagt och gjort - problemet var bara att tratten i toppen på strumpan snott sig fem var kring förstaget – strumpan gick alltså inte att dra ner. Nu blev det hela alltså ännu mer kritiskt. När vi beslöt oss för att ta ner alltihopa utan att använda strumpan så råkade Bertil (inte så konstigt då det var kolmörkt och han var ombord på båten för första gången) att lossa storfallet i stället för gennakerfallet. Ner kom alltså storen och så småningom även gennakern som vi omgående kör över eftersom Per inte hinner samla ihop all duk (105 kvm).

Nu är vi alltså i ett läge där vi kört över gennakern, tappats storen och har grynnor i lä. Vad göra? Jo, jag gör försöker starta motorn och drar omedelbart in baborsskotet till gennakern (som lagt sig som ett hopprep under båten) i propellern! Läget blir ännu mer kritiskt men vi får i alla fall upp storseglet och försöker segla oss fria.

Per förbereder sig för dykning. Som tur var var vår vådräkten med.

Vi försöker även rulla ut focken men där visar det sig att tamparna till strumpan snott in sig i förstaget så focken går inte att rulla ut! Nåväl, vi har ju ändå ett rätt stort försegel så det borde ju gå att kryssa sig loss från grynnorna ändå. Men vi har ju gennakern ligga under båten och tratten till strumpan ligger som en effektiv broms på styrbordssidan och hindrar oss från att falla av. Dessutom går gennakerfallet ner till gennakern och hindrar även den oss att släppa på storen för att kunna falla av. Lösningen blir att snabbt plocka fram kniven och kapa gennakerfallet så att vi så småningom kan falla av och långsamt försöka ta oss fram på bara storseglet.

Att ta sig till Åland finns nu inte på kartan utan nu gäller det att klara sig så helskinnad ur det hela så möjligt. Av möjliga nödhamnar verkar norra viken på Nämndö var den som ligger närmast till. Vi börjar alltså så småningom att linka mot Nämndö och möte då en del konkurrenser som i mörkret förmodligen undrar vad vi håller på med. På väg in mot Nämndö lyckas vi så småningom bärga det mesta av gennakern och reda ut det som hindrades oss från att rulla ut focken. Framåt tolvtiden hade vi fått i ankaret i lä av Nämndö. Eftersom det var svårt att

Per ser glad ut trots 11-gradigt vatten!

Småkalit men fin slör ut på Ålands hav med gennaker

överblicka ev. skador i mörkret så gick vi sen ner i ruffen och åt varmkorven vi tänkte oss som nattamat. Efter några öl och lite whiskey så kom vi fram till att om vi lyckades reda ut allt utan större skador när det blev ljust så skulle vi i alla fall försöka ta oss till Mariehamn på fredagen för att vara med på returracet på lördagen.

Fredagsmorgonen bjöd på sol. Gennakern verkade mirakulöst ha klarat sig utan skador. Återstod skotet propellern. Per trotsade de 11 graderna i vattnet (med god hjälp av den vådräkt som alltid ligger i båten) och lyckades faktiskt befria propellern vid första försöket.

Vid 8-tiden styrde vi alltså vår kosa mot Mariehamn och var framme vid 9-tiden på kvällen efter fin gennakersegling hela dagen (utan gippar!). Våra konkurrenter satt naturligtvis på krogen i Mariehamn när vi kom in. Vi orkade dock inte gå dit utan stupade i kojerna direkt.

Sista biten in mot Mariehamn började det mörkna rejält. Bertils reflexer fungerar i vart fall som de ska!

Nästa morgon småregnade det och blåste rätt bra. Efter skepparmötet – där en del var rätt förvånade att vi var med – så blev det krysstart vilket ju passar oss bra. Vi tajmade också startlinjen mellan Pommerns fockmast och en västprick perfekt och redan på den första kryssen ut så närmade vi oss de långsammare båtar som startat före oss betydligt. Efter en liten stund kunde vi falla av några grader och sen ytterligare lite grann när vi kom ut på öppet hav. Det blåste rätt bra och det var nästa på gränsen till att vi borde ta ett rev i storen men vi

föredrog att försöka köra fullt. Vi höll rakt mot Tjärven vilket innebar att vi låg kanske 5 – 10 grader från dikt bidevind. Rätt många framför oss föll av på en lite nordligare kurs i väntan på att vinde skulle vrida mer mot ost på svenska sidan enligt prognosen.

Efter någon timme hände det märkliga att vinden dog ut fullständigt och vi låg i några minuter och skvalpade med slängande segel men sen kom vinden konstigt nog tillbaka från samma sydlig riktning som förut. Efter ett tag så ökade vinden till uppåt 10 – 12 m/s och vi fattade det felaktiga beslutet att ta in ett rev. Medan vi gjorde den ovana manövern hann den X-362 som vi hade i lovart och seglat jämt med ett bra tag att gå ifrån. Efter någon halvtimme slog vi ut revet igen och det var nog med den här manövern som vi missade en riktigt bra placering.

När vi kom in på svenska sidan kom mycket riktigt 95:an Britt-Marie och forsade förbi oss i lovart och även en del andra större båtar tog oss också på slutet. Vi lyckades nu ändå komma sjua totalt på beräknad tid av 28 båtar vilket ju är helt OK. Kvällen avslutades sen med bastu, öl samt middag med prisutdelning på Blidö Vårdshus.

Lärdomarna från året Åland Race (som förutom debaclet på ditresan var ett väldigt trevligt evenemang) är väl följande:

- 1 Se till att träna på att gippa med gennaker – totalt hade vi väl 100 års erfarenhet av att segla med spinnaker men gennaker var något nytt för oss
- 2 Tre man ombord vid nattsegling (när man är ovan vid båten) är minst en man för lite
- 3 Starta **aldrig motorn** utan att ha koll på vad som finns i vattnet.
- 4 **Ge aldrig upp!** Även om man som i vårt fall tvingas bryta så är det bara att bita ihop och komma igen.

